



جمهوری اسلامی ایران

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

برنامه درسی

(بازنگری شده)

دوره: کارشناسی ارشد

رشته: نوازندگی موسیقی ایرانی



گروه: هنر و معماری

کمیته: موسیقی

مصوبه هشتصد و سی و نهمین جلسه شورای برنامه‌ریزی آموزش عالی

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری مورخ ۹۲/۰۵/۱۳

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

برنامه درسی دوره کارشناسی ارشد رشته نوازندگی موسیقی ایرانی

کمیته تخصصی: موسیقی

گروه: هنر

گرایش:

رشته: نوازندگی موسیقی ایرانی

کد رشته:

دوره: کارشناسی ارشد

شورای برنامه‌ریزی آموزش عالی، در هشتصد و سی و نهمین جلسه مورخ ۹۲/۰۵/۱۳، برنامه درسی بازنگاری شده دوره کارشناسی ارشد رشته نوازندگی موسیقی ایرانی را به شرح زیر تصویب کرد:

ماده ۱: برنامه درسی بازنگاری شده دوره کارشناسی ارشد رشته نوازندگی موسیقی ایرانی از تاریخ تصویب برای کلیه دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی کشور که مشخصات زیر را دارند، لازم‌الاجراء است:

الف) دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی که زیر نظر وزارت علوم، تحقیقات و فناوری اداره می‌شوند.

ب) مؤسساتی که با اجازه رسمی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و بر اساس قوانین تأسیس می‌شوند و تابع مصوبات شورای گسترش آموزش عالی هستند.

ماده ۲: این برنامه از تاریخ ۹۲/۰۵/۱۳ جایگزین برنامه درسی دوره کارشناسی ارشد رشته نوازندگی ساز ایرانی سیصد و هشتاد و دومین جلسه شورای برنامه‌ریزی آموزش عالی مورخ ۱۳۷۸/۰۷/۲۵ شد و برای دانشجویانی که از این تاریخ به بعد وارد دانشگاه می‌شوند، لازم‌الاجراء است.

ماده ۳: برنامه درسی بازنگاری شده دوره کارشناسی ارشد رشته نوازندگی موسیقی ایرانی در سه فصل: مشخصات کلی، جداول دروس و سرفصل دروس برای اجراء به دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی ابلاغ می‌شود.

رای صادره هشتصد و سی و نهمین جلسه شورای برنامه‌ریزی آموزش عالی مورخ ۹۲/۰۵/۱۳ درخصوص برنامه درسی بازنگاری شده دوره کارشناسی ارشد رشته نوازندگی موسیقی ایرانی:

۱. برنامه درسی بازنگاری شده دوره کارشناسی ارشد رشته نوازندگی موسیقی ایرانی که از سوی دانشگاه هنر تهران پیشنهاد شده بود، با اکثریت آراء به تصویب رسید.
۲. این برنامه از تاریخ تصویب به مدت پنج سال قابل اجراء است و پس از آن نیازمند بازنگاری است.

دکتر عبدالرحیم نوه ابراهیم

مدیر کل دفتر برنامه‌ریزی آموزش عالی







فصل اول

مشخصات کلی

۱. تعریف و هدف:

دوره کارشناسی ارشد نوازندگی موسیقی ایرانی، یکی از دوره های آموزش عالی است که هدف آن تربیت نوازندگان متخصص با بهره جویی از موسیقی اصیل و سنتی ایران، می باشد.

۲. طول دوره و شکل نظام مطابق با آیین نامه وزارت علوم، تحقیقات و فناوری می باشد:

طول دوره کارشناسی ارشد نوازندگی موسیقی ایرانی مطابق با آیین نامه وزارت علوم، تحقیقات و فناوری می باشد.

۳. نوع و تعداد واحدهای درسی:

تعداد واحدهای درسی کارشناسی ارشد نوازندگی موسیقی ایرانی ۳۲ واحد بصورت زیر است:

- دروس پایه ۸ واحد
- دروس تخصصی ۱۰ واحد
- دروس اختیاری ۸ واحد
- دروس جبرائی ۱۲ واحد
- اجرای پایانی ۶ واحد



۴. نقش و توانایی های فارغ التحصیلان:

فارغ التحصیلان رشته نوازندگی موسیقی ایرانی، علاوه بر حضور در بازار کار خصوصی مانند نوازندگی موسیقی متن آثار سینمایی و تئاتر- نوازندگی آثار موسیقی کودکان- نوازندگی در ارکسترها و گروه های موسیقی برای مناسبت های گوناگون و ... می توانند در فعالیتهای حرفه ای آموزشی و مشاوره ای بخش های مختلف دولتی نیز شرکت نمایند. ضمناً با توجه به نیاز روزافزون جامعه اسلامی به نیروی کارآمد در زمینه های آموزشی- هنری، فارغ التحصیلان این رشته توانایی تعلیم اصول نظری و عملی موسیقی ایرانی در مقاطع تحصیلی کارشناسی و پایین تر را نیز خواهند داشت.

۵. ضرورت و اهمیت:

موسیقی هنری است که تمامی مراسم و آئین‌های گوناگون جوامع بشری اعم از مذهبی، جشن شادمانی، عزاداری، جنگ و ستیز و ... به همراه او بوده و همواره در انتقال اندیشه و احساسات انسانی موثر واقع شده است. بنابراین ایجاد دوره‌ای که بتواند هنرمندانی لایق، مومن و توانا در این زمینه آموزش و پرورش دهد ضروری بنظر می‌رسد.

با تداوم و توسعه چنین دوره‌ای آموزشی می‌توان ضمن دستیابی به موارد اشاره شده برای اجرای آثار متنوع موسیقایی در جهت رفع نیاز جامعه اسلامی اقدام و نیز با نفوذ بی‌رویه فرهنگ بیگانه مقابله نمود.





فصل دوم : جداول دروس

جدول دروس تخصصی

ردیف	عنوان درس	تعداد واحد	ساعات		
			نظری	عملی	جمع
۱	ساز تخصصی ایرانی (۱)	۲	-	۶۴	۶۴
۲	ساز تخصصی ایرانی (۲)	۲	-	۶۴	۶۴
۳	ساز تخصصی ایرانی (۳)	۲	-	۶۴	۶۴
۴	ارکستر ایرانی (۱)	۲	-	۶۴	۶۴
۵	ارکستر ایرانی (۲)	۲	-	۶۴	۶۴
۶	اجرای پایانی (پایان نامه)	۶	-	-	-
		۱۰	-	۳۲۰	۳۲۰



جدول دروس جبرانی

پیش نیاز	ساعات			تعداد واحد	عنوان درس	ردیف
	جمع	عملی	نظری			
-	۶۴	۶۴	-	۲	همراهی ساز با آواز	۱
-	۶۴	۶۴	-	۲	ساز تخصصی ایرانی	۲
-	۶۴	۶۴	-	۲	تئیکنوازی عمومی	۳
-	۳۲	-	۳۲	۲	فرهنگ و ادب فارسی (۱)	۴
-	۳۲	-	۳۲	۲	زبان تخصصی (۱)	۵
-	۳۲	-	۳۲	۲	مبانی اختصاصی موسیقی	۶
	۲۸۸	۱۹۲	۹۶	۱۲		

این دروس از رشته‌های کارشناسی موسیقی گرفته شده و بنابر تشخیص گروه آموزشی مربوطه می‌تواند به تناسب استفاده شود.

دروس جبرانی برای دانشجویانی است که رشته تحصیلی آنان غیر مرتبط است.





فصل سوم : شرح دروس

جدول دروس پایه

پیش نیاز	ساعات			تعداد واحد	عنوان درس	ردیف
	جمع	عملی	نظری			
-	۳۳	-	۳۳	۳	موسیقی کهن ایران	۱
-	۴۸	۳۳	۱۶	۳	نتنگاری رایانه‌ای	۲
ساز تخصصی ایرانی (۱)	۴۸	۳۳	۱۶	۳	آفرینش در موسیقی ایرانی (۱)	۳
آفرینش در موسیقی ایرانی (۱)	۴۸	۳۳	۱۶	۳	آفرینش در موسیقی ایرانی (۲)	۴
	۱۷۶	۹۶	۸۰	۸		



جدول دروس اختیاری

پیش نیاز	ساعات			تعداد واحد	عنوان درس	ردیف
	جمع	عملی	نظری			
-	۲۲	-	۲۲	۲	روش تحقیق	۱
ساز تخصصی ایرانی (۳)	۴۸	۳۲	۱۶	۲	تجزیه و تحلیل موسیقی محلی ایران	۲
-	۴۸	۳۲	۱۶	۲	بررسی موسیقی سریلی ایران	۳
-	۲۲	-	۲۲	۲	حکمت هنر اسلامی	۴
ساز تخصصی ایرانی (۱)	۶۴	۶۴	-	۲	آشنایی با رهبری ارکستر	۵
-	۴۸	۳۲	۱۶	۲	کاربرد رایانه در موسیقی	۶
ارکستر ایرانی (۳)	۶۴	۶۴	-	۲	ارکستر ایرانی (۳)	۷
	۳۳۶	۲۲۴	۱۱۲	۱۴		

◉ از مجموع واحدهای فوق دانشجوی می تواند ۸ واحد انتخاب نماید.



نوع درس : تخصصی

نام درس : ساز تخصصی ایرانی (۱)

تعداد واحد : ۲ واحد

نوع واحد : عملی

پیشنیاز : -

هدف : دستیابی به تواناییهای برتر در نوازندگی ساز تخصصی مربوطه

شرح درس:

۱- دوره نوازی کامل ردیف موسیقی سنتی ایران

۲- اجرای صحنه‌ای آثار در رابطه با ردیف‌های موسیقی سنتی ایران

موارد فوق با رعایت اصول زیر آموزش داده می‌شود:

الف: تکنیک (رعایت چگونگی در ارتباط قرار گرفتن با ساز (اکول) - تسلط بر ریتم‌ها و فواصل اصوات و اختلاط آنها بصورت ملودی با در نظر گرفتن سه اصل: (مترونومیک - دینامیک - آگوتیک)

ب: سونوریت (پراهنگی - دستیابی به صدای مطلوب در ساز)

ج: موزیکالیت (اجرای موسیقایی آثار)



نوع درس : تخصصی

نام درس : ساز تخصصی ایرانی (۲)

تعداد واحد : ۲ واحد

نوع واحد : عملی

پیشنیاز : ساز تخصصی ایرانی (۱)

هدف : دستیابی به تواناییهای برتر در نوازندگی ساز تخصصی مربوطه

شرح درس:

۱- آموزش ردیف آوازی برای ساز براساس: ردیف آوازی عبدالله دوامی به روایت محمود کریمی

۲- همراهی ساز با آواز

۳- اجرای صحنه‌ای آثار بنابر توانایی‌های حاصله از موارد فوق.

موارد فوق با رعایت اصول زیر آموزش داده می‌شود:

الف: تکنیک (رعایت چگونگی در ارتباط قرار گرفتن با ساز (اکول) - تسلط بر ریتم‌ها و فواصل اصوات و اختلاط آنها بصورت ملودی با در نظر گرفتن سه اصل: (مترونومیک - دینامیک - آگوییک)

ب: سونوریت (پراختگی - دستیابی به صدای مطلوب در ساز)

ج: موزیکالیت (اجرای موسیقایی آثار)



- نوع درس : تخصصی
نام درس : ساز تخصصی ایرانی (۳)
تعداد واحد : ۲ واحد
نوع واحد : عملی
پیشنیاز : ساز تخصصی ایرانی (۲)
هدف : دستیابی به توانائی‌های برتر در نوازندگی ساز تخصصی مربوطه

شرح درس:



- ۱- اجرای قطعات ضربی پیشرفته
- ۲- مرکب‌نوازی
- ۳- بداهه‌نوازی بر اساس ردیف‌های معتبر
- ۴- اجرای صحنه‌ای آثار بنا بر توانایی‌های حاصله از موارد فوق.
موارد فوق با رعایت اصول زیر آموزش داده می‌شود:
الف: تکنیک (رعایت چگونگی در ارتباط قرار گرفتن با ساز (اکول) - تسلط بر ریتم‌ها و فواصل اصوات و اختلاط آنها بصورت ملودی با در نظر گرفتن سه اصل: (مترونومیک - دینامیک - آگوتیک)
ب: سونوریت (پراهنگی - دستیابی به صدای مطلوب در ساز)
ج: موزیکالیت (اجرای موسیقایی آثار)

- نوع درس : تخصصی
نام درس : ارکستر ایرانی (۱)
تعداد واحد : ۲ واحد
نوع واحد : عملی
پیشنیاز : ساز تخصصی ایرانی (۱)
هدف : دستیابی به توانایی‌های برتر در نوازندگی بصورت جمعی و نیز حصول بر توان
سازماندهی گروههای موسیقی ایرانی

شرح درس:

۱- رعایت دقیق موارد زیر به هنگام نوازندگی قطعات ارکستر موسیقی ایرانی

الف: تکنیک

- هماهنگی در اوزان (ریتم)
- کوک در فواصل اصوات (اینتروال)
- مقرر شدن به روال مترونومیک (تمپو)
- رعایت شدت و ضعف اصوات (دینامیک)
- رعایت تندی و کندی متغیر (آگوجیک)



نوع درس :	تخصصی
نام درس :	ارکستر ایرانی (۲)
تعداد واحد :	۲ واحد
نوع واحد :	عملی
پیشنیاز :	ارکستر ایرانی (۱)
هدف :	دستیابی به توانائی‌های برتر در نوازندگی بصورت جمعی و نیز حصول بر توان

سازماندهی گروههای موسیقی ایرانی

شرح درس:

ادامه رعایت دقیق موارد زیر به هنگام نوازندگی قطعات ارکستر موسیقی ایرانی

الف: تکنیک

- ۱- هماهنگی در اوزان (ریتم)
- ۲- کوک در فواصل اصوات (اینتروال)
- ۳- مقرر شدن به روال مترونومیک (تمپو)
- ۴- رعایت شدت و ضعف اصوات (دینامیک)
- ۵- رعایت تندی و کندی متغیر (آگوجیک)

ب: رعایت کامل عوامل بنیادی دیگر از قبیل: سونوریت و موزیکالیت



نوع درس : پایه

نام درس : موسیقی کهن ایران

تعداد واحد : ۲ واحد

نوع واحد : نظری

پیشنیاز : -

هدف : آشنایی نظری و عملی دانشجویان با موسیقی کهن ایران به منظور

بهره‌برداری از ویژگی‌های بالقوه آن در تحلیل و خلق موسیقی

شرح درس:

۱- آشنایی با رسالات کهن

۲- ویژگی‌های ابعاد، نغمات و ایقاعات موسیقی قدیم ایران



نوع درس : پایه

نام درس : نتنگاری رایانه‌ای

تعداد واحد : ۲ واحد

نوع واحد : نظری - عملی

پیشنیاز : -

هدف : آشنایی با نتنگاری رایانه‌ای ویژگی‌های موسیقی سنتی ایران

شرح درس:

آموزش نظری و روش عملی نتنگاری آثار موسیقی سنتی ایران با استفاده از نرم‌افزارهای نت‌نویسی
موجود



- نوع درس : پایه
- نام درس : آفرینش در موسیقی ایرانی (۱)
- تعداد واحد : ۲ واحد
- نوع واحد : نظری - عملی
- پیشنیاز : ساز تخصصی ایرانی (۱)
- هدف : آفرینش در زمینه موسیقی ملی ایران با تلاش برای دستیابی به نوآوری‌های هنری در حد نیازهای کلی بافت این نوع موسیقی

شرح درس:

- ۱- آفرینش قطعاتی در زمینه موسیقی ایرانی که دارای قابلیت‌های گوناگون تکنیکی سازهای ایرانی باشد.
- ۲- تنظیم قطعات برای گروه سازهای ایرانی



- نوع درس : پایه
- نام درس : آفرینش در موسیقی ایرانی (۲)
- تعداد واحد : ۲ واحد
- نوع واحد : نظری - عملی
- پیشنیاز : آفرینش در موسیقی ایرانی (۱)
- هدف : آفرینش در زمینه موسیقی ملی ایران با تلاش برای دستیابی به نوآوری‌های هنری در حد نیازهای کلی بافت این نوع موسیقی

شرح درس:

- ۱- آفرینش قطعاتی برای آواز براساس موسیقی سنتی ایران
- ۲- آفرینش قطعاتی با خطوط مستقل موازی برای دوتوازی یا چند نوازی برای سازهای موسیقی سنتی ایران
- ۳- ادامه تنظیم قطعات برای گروه سازهای ایرانی به همراه آواز



- نوع درس : تخصصی
نام درس : اجرای پایانی (پایان نامه)
تعداد واحد : ۶ واحد
نوع واحد : عملی - نظری
پیشنیاز : -
هدف : ارائه برنامه جامعی از نوازندگی ساز ایرانی که گویای توانایی‌های گوناگون دانشجوی در سطح فوق عالی با برداشتی از آموخته‌های دوران تحصیل وی باشد.

شرح درس:

اجرای کنسرت موسیقی ایرانی شامل:

الف: بداهه‌نوازی

ب: اجرای قطعات ضربی

ج: همراهی با خواننده (بصورت جواب آواز)

د: تکنوازی یا ارکستر



۲- تجزیه و تحلیل مکتوب قطعات اجرایی فوق

نکته ۱: کلیه قطعات اشاره شده لازم است در مقابل هیئت داوران و در صورت امکان در حضور جمعیت نیز انجام پذیرد.

نکته ۲: تأیید قطعات فوق توسط شورای مرکب از:

استاد ساز تخصصی مربوطه، مدیر گروه، رئیس دانشکده و ۲ نفر از اساتید متخصص مربوطه

نوع درس	:	اختیاری
نام درس	:	حکمت هنر اسلامی
تعداد واحد	:	۲ واحد
نوع واحد	:	نظری
پیشنیاز	:	-
هدف	:	آشنایی با اندیشه و آراء متفکران اسلامی درباره هنر و ماهیت آن

شرح درس:

در این واحد دانشجویان با اندیشه و آراء متفکران اسلامی و پیوند آن با آثار هنر سنتی آشنا می‌شوند و با مباحثی چون:

- جهان تفکر ایرانی
- متافیزیک تخیل
- عالم برزخی صور مثالین
- جهان صور مثالین
- ابن سینا، فلسفه مشاء
- سهروردی و حکمت اشراق
- ملاصدرا و حکمت حضور



در این درس آشنایی و پیوند این آراء با هنر سنتی (به‌ویژه نگارگری و معماری) مورد بررسی و تحلیل قرار می‌گیرد.

- نوع درس : اختیاری
- نام درس : تجزیه و تحلیل موسیقی محلی ایران
- تعداد واحد : ۲ واحد
- نوع واحد : نظری- عملی
- پیشنیاز : ساز تخصصی ایرانی (۲)
- هدف : تحلیل ساختار آهنگ‌های مناطق مختلف ایران به منظور استفاده در آفرینش موسیقی

شرح درس:

- ۱- بررسی ریتم‌های متنوع در موسیقی محلی ایران
- ۲- بررسی نحوه جمله‌بندی ملودی در موسیقی محلی ایران
- ۳- بررسی زمینه‌های ارتباط موسیقی محلی ایران با موسیقی دستگاه‌های ایران



- نوع درس : اختیاری
- نام درس : بررسی موسیقی ضربی ایرانی
- تعداد واحد : ۲ واحد
- نوع واحد : نظری - عملی
- پیشنیاز : -
- هدف : آشنایی نظری و عملی با فرم، ساختار، وزن و ریتم در آثار ضربی تصنیف شده در رپرتوآر موسیقی ایرانی

شرح درس:

- ۱- تعریف ایقاع و دور ایقاعی در موسیقی ایران و آشنایی نظری و عملی با انواع ایقاعات و کارکرد آنها در موسیقی قدیم ایران
- ۲- بررسی وزن و ویژگی‌های ریتمیک - متریک در قطعات ضربی ردیف موسیقی ایران و آثار موسیقی دوره قاجار
- ۳- تحلیل ساختاری فرم‌ها و گونه‌های آثار ضربی موجود در رپرتوآر موسیقی ایرانی
- ۴- نقش و کارکرد سازهای کوبه‌ای در آثار موسیقی ایرانی



نوع درس	:	اختیاری
نام درس	:	آشنایی با رهبری ارکستر
تعداد واحد	:	۲ واحد
نوع واحد	:	عملی
پیشنیاز	:	ساز ایرانی (۱)
هدف	:	آشنایی با فنون رهبری ارکستر به منظور اجرای آثار شخصی خود و دیگر آهنگسازان با ارکستر

شرح درس:

- ۱- آشنایی با حرکات دست راست برای ضرب زدن های گوناگون
- ۲- آشنایی با حرکات دست چپ برای ضرب زدن های موازی با دست راست و اشارات ورود و خروج اصوات سازها و آواز
- ۳- آشنایی با حالات صورت (میمیک)
- ۴- آشنایی با تحرکات بدن در سمت و سونی های گروه های سازی و آوازی



- نوع درس : اختیاری
نام درس : کاربرد رایانه در موسیقی
تعداد واحد : ۲ واحد
نوع واحد : نظری - عملی
پیشنیاز : -
هدف : آشنایی با کاربرد عملی رایانه در موسیقی

شرح درس:

الف: بخش نظری

آشنایی با مبانی صدای آنالوگ، سیگنال، فن آوری موسیقی دیجیتال، رابط دیجیتالی
سازهای موسیقی

ب: بخش عملی

آموزش نرم افزار فینال، آموزش نرم افزار سیبلیوس



- نوع درس : اختیاری
- نام درس : ارکستر ایرانی (۳)
- تعداد واحد : ۲ واحد
- نوع واحد : عملی
- پیشنیاز : ارکستر ایرانی (۲)
- هدف : دستیابی به توانایی‌های برتر در نوازندگی به صورت جمعی، تکنوازی با ارکستر و حصول بر توان سازماندهی گروه‌های موسیقی ایرانی

شرح درس:

ادامه رعایت موارد زیر به هنگام نوازندگی قطعات ارکستر موسیقی ایرانی

الف: تکنیک

- ۱- هماهنگی در اوزان (ریتم)
- ۲- کوک در فواصل اصوات (اینتروال)
- ۳- مقرر شدن به روال مترونومیک (تمپو)
- ۴- رعایت شدت و ضعف اصوات (دینامیک)
- ۵- رعایت تندی و کندی متغیر (آگوجیک)

ب: سونوریت (صدا دهی مطلوب در ارکستر)

ج: موزیکالیت (اجرای موسیقایی آثار)

